

СТАРЕ И НОВЕ ИДЕЈЕ ЗНАЧАЈНИХ ИНТЕРВЕНЦИЈА У АРХИТЕКТУРИ ДАНАС: ТЕОРИЈА

Сажетак

Старање о традицији није старомодни, то је највиши ниво културе. Памет и знање су потребни за то. Потреба за старањем је цивилизацијско питање: али гдје и када је то потребно?

Прва фаза научног рада је стручно расуђивање о вриједности и значају архитектонских цјелина: у њиховој концепцији, друштвеној позицији у времену, политичком значају, у употреби, у техничком стању и у детаљима.

Неке промјене у структурама су резултат развоја у простору – током времена и у корак са културом.

Постоји неколико врста дјеловања, система и задатака у вези са старом архитектуром. Задаци су следећи: одржавање, реконструкција, рестаурација, симулација, са резултатом „ново унутар старог“, и „ново“.

Нова архитектура, данас и сутра, могла би се побољшати уз кап старе културе, која се развијала хиљадама година.

Са свим модерним знањем и вјештинама, техником и технологијом – кориштење знања је још увијек потребно; јуче, данас, и биће потребно сутра.

Као и остале ствари у свијету, архитектура данас живи. И модерна и класична архитектура има ауторе: архитекте. Вернакуларна архитектура је производ нешколованих мајстора, који су усвојили знања од својих предака, као наслеђе. Градитељи нису познати (Оливер 2003: 9). Брига о традицији није старомодни, то је највиши ниво културе. Памет и знање су за то потребни.

Потребе

Потреба за бригом је цивилизацијско питање: али гдје и када је то потребно?

Морају се током времена утврдити првобитно стање, рестаурирано стање и ситуација, али то је тешко постићи, упркос свим нашим добрим интервенцијама, памети, професионализму, науци и компјутерским помоћним алатима.

Главно питање је фаза рестаурације. Неким објектима не треба било каква помоћ, а другима треба стручни рад да се идентификује помоћ која им треба. Избор материјала је врло значајан и битан за живот, као и функционисање архитектуре.

Неким материјалима треба више пажње од других: типични примјери су камен и глина, као природни материјали (Егентер 1992: 161).

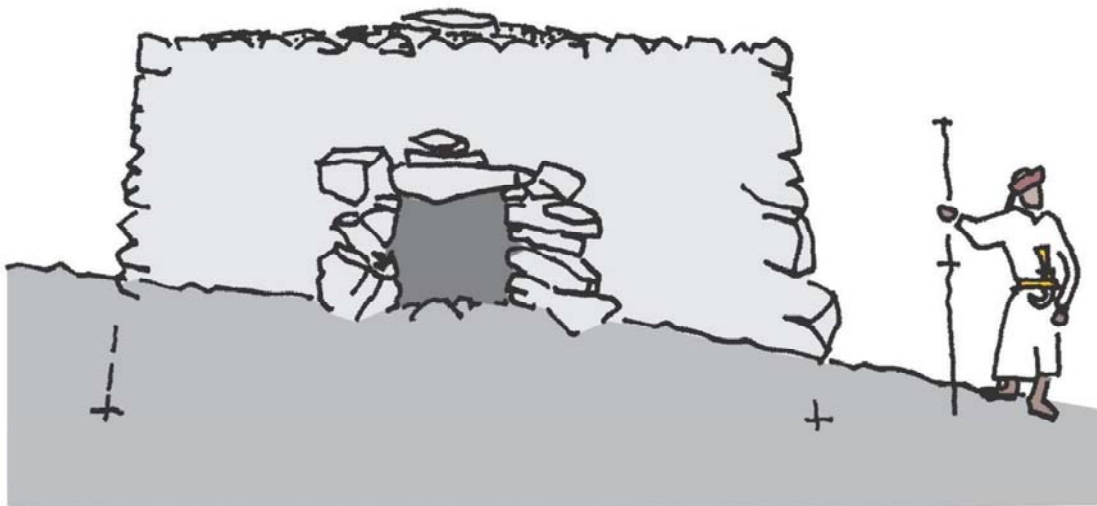
Студија случаја: Камене гробнице у Синају (Египат) и камена архитектура на Малти су веома различити проблеми. Некој архитектури треба помоћ, док другој не треба.

Камене гробнице у Синајској пустињи

Гробнице, под називом „навамис“, које потичу из 4. миленијума прије нове ере, стоје око Маунт Синаја у неколико „села“ гробница. Сваки блок садржи двадесет до тридесет навамиса.

Навамиси су мање или више кружни, са малим улазом и корбелинг конструкцијом. Кров је раван, зидови су скоро вертикални, и шиљак или горњи камен стоји у средини крова. Професор Lassure из CERAV-a у Паризу објаснио ми је своју идеју о навамису као житници: прије шест миленијума, пустиње су биле плодна земља. Он је можда у праву, али неки од улаза су толико мали, да навамиси нису употребљиви као житнице.

Ипак, навамис није најстарија конзолна гробница на свијету: Tara Steimег извјештава о сличним гробницама на граници између Јемена и Саудијске Арабије, из шестог миленијума прије нове ере. Занимљиво је да зидне конструкције од сувог камена на Синају и на југу Арабијског полуострва постоје већ осам хиљада година: нетакнуте.

Слика 1. – NAWAMIS, СИНАЈ; ТЕХНИЧКИ ЦРТЕЖИ

Коршићење камена на Малти

Република Малта састоји се од три острва између Сицилије и Туниса, између Европе и Африке. Сва три острва су више или мање каменита, али камен није тврд. Употребљава се за архитектуру, и тако се користи хиљадама година (Јуванец 2000: 431).

Најстарија пронађена конструкција јесте Хал Сафлиени, подземни храм уклесан у камену, десетак метара дубок. Подземни храм који се зове „Хипогеум“, стар је између четири и пет хиљада година. Споља се могу пронаћи неки храмови из трећег миленијума прије нове ере. Хагар Хим и Мнајдра су савршене конструкције у корбелингу, али са великим камењем; сваки камен тежи неколико тона.

Склоништа од камена у корбелингу, предивна понављања принципа конструкције могу се данас пронаћи у вернакуларној архитектури (Јуванец 2006 б).

У наше доба, камен се сијече на блокове електричним тестерама. Мекани блокови (наравно, мекани за камен) се уграђују у зидове. Мекани камен је довољно тврд за коришћење без спољашњег малтера. Конструкција може бити видљива и може се видјети принцип пропорције.

Слика 2. – Камен као балкон окружује. На први поглед, могла би бити декорација, али у суштини је уништење. Лијеви балустер је нетакнут, али десни је уништен кишамом. Да ли је то погрешан избор материјала, или само погрешна страна фасаде?

Неки детаљи требају одржавање, а неки не.

Не постоји правило, права одлука је ствар вјештине.

Анализе

Прва фаза научног рада је стручно расуђивање о вриједности и значају архитектонских цјелина: у њиховој концепцији, друштвеној позицији у времену, политичком значају, у употреби, у техничком стању и у детаљима.

Анализе детаља су од кључног значаја за разумијевање, као и за техничке одлуке.

Неки детаљи конструкције су декоративни, али они нису декорација. Они су од суштинског значаја за конструкцију.

Студија случаја: одвођење воде и кориштење система пропорције су различити елементи у архитектури. Први је питање дизајна, а други је чиста теорија, али потврђена у пракси. Једноставни градитељи су знали како да изграде вернакуларну архитектуру (Јуванец 2009: 14).

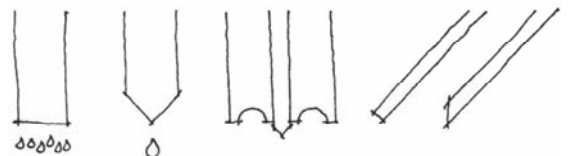
Теоријско размишљање може бити врло апстрактно, али сви аспекти вернакуларне архитектуре имају своје разлоге.

Системи пропорције изгледају компликовани и непотребни, али они то нису. Ако се систем користи за поједностављење и избјегвање грешака у конструкцији, то је добар систем.

Детаљи у дрвету

Детаљи у дрвету изгледају посебно декоративно, али они ту нису ради декорисања. Вернакуларна архитектура је чиста конструкција, и поријекло декорације се може пронаћи у конструкцији, у коришћењу материјала и његовим перформансама, у природним околностима и у функцији: декорација је само резултат свега овога.

Слика 3. – Вода цури надоље; и најнижа површина је мање или више увијек влажна; слједећи корак је труљење. Међутим, ако смањимо ову површину, проблем се колико је то могуће рјешава, и трајање детаља се продужава.

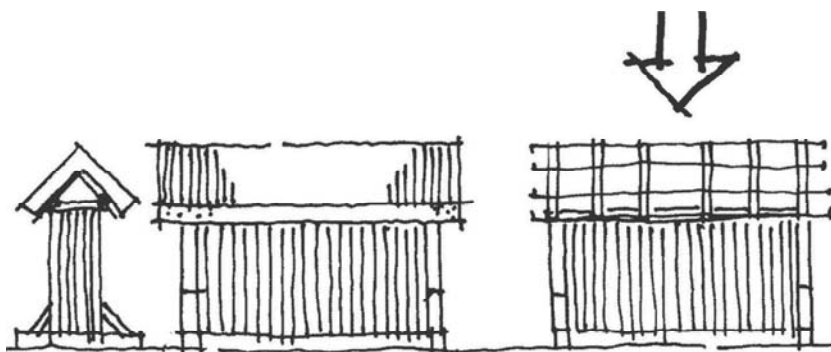

И декорација? Сви ти детаљи су декоративни, али с техничким поријеклом.

Коцка и њене трећине: колиба кошнице

Најочигледнији и најједноставнији систем је сјечење коцке на двије половине или три трећине.

Три трећине представљају једну цјелину, и сваки дио је од једнаке важности.

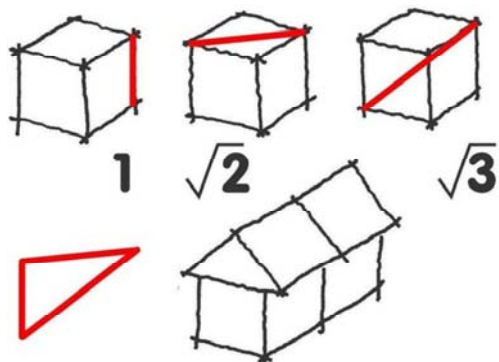

Слика 4. – СЛОВЕНАЧКА КОЛИБА КОШНИЦЕ СЕ НАЛАЗИ У КОЦКИ. ИМА ИСТУ ДУЖИНУ, ВИСИНУ И ШИРИНУ. ОНА САЧИЊАВА КОЦКУ, АЛИ СВАКА ЊЕНА ТРЕЋИНА СЛУЖИ ДРУГАЧИЈОЈ СВРСИ. ПРВА ТРЕЋИНА ЈЕ ОТВОРЕНА АЛИ ПОКРИВЕНА КРОВОМ: ТО ЈЕ ОТВОРЕНИ ПРОСТОР ЗА ПЧЕЛЕ, СА ПЛОЧОМ КОЈА ПОМАЖЕ ВАЗДУХУ ДА СЕ ДИЖЕ (СВОЈОМ СНАГОМ ДИЗАЊА) – И ЗАОБЉЕНИ ПЛАФОН ИСТУРЕНОГ КРОВА ИМА СЛИЧАН ЕФЕКАТ. СРЕДЊИ ДИО ЈЕ ИСПУЊЕН КОШНИЦАМА: ОВО ЈЕ ДОМ ПЧЕЛА. ТРЕЋИ ДИО ЈЕ МЈЕСТО ЗА ПЧЕЛАРА. ЗАШТО ТАЧНО ТРЕЋИНЕ? КОМПОЗИЦИЈА САЧИЊЕНА ОД ЧЕТИРИ ПОЛОЖАЈА, ОД КОЛИХ ДВА ЛЕЖЕ У ГОРЊЕМ ДИЈЕЛУ КРОВА, ЈЕСТЕ ТАКО ЕФИКАСНА И НАЈЕКОНОМИЧНИЈА, ЈЕДНОСТАВНА И СТАБИЛНА.

Овај систем пропорције, у раздвајању цијелог објекта, само поједностављује рад.

Квадратни коријен од два, дијагонале квадрата: козалец

Квадрат је врло значајан у архитектури: он је једноставан, тачан и лијеп. Има само једну дужину: четири једнаке стране затварају четири права угла (90 степени). Према Питагори, дијагонала квадрата са странама „један“ једнака је квадратни коријен из два. Ово је теорија али, у пракси, било које кружно стабло може се исјећи на квадратни сноп. Теоријски, пресјечи користе квадратни коријен од два: ако је пречник стабла један, страна квадрата је једнака квадратном коријену од два, подијељено са два.

Слика 5. – СЛОВЕНАЧКИ КОЗОЛЕЦ КОРИСТИ ОВАЈ ПРИНЦИП У ЧИТАВОЈ СВОЈОЈ КОМПОЗИЦИЈИ: ШТАВИШЕ, ОНА СЕ КОРИСТИ У ПРОСТОРУ, ТРОДИМЕНЗИОНАЛНО, У КОЦКИ (ЈУВАНЕЦ 2007: 61).

Детаљи у вернакуларној архитектури изгледају декоративни, али они нису томе намијењени. Они служе као конструкција и сваки детаљ има своју улогу. Витрувиус је рекао да су „функционалност, стабилност и естетика основни елементи архитектуре“ (Витрувиус 1825: 17).

Ово је погрешно: у вернакуларној архитектури само су функционалност и стабилност значајни; естетика је само резултат ова два елемента.

Промјене

Неке промјене у композицијама су резултат развоја у простору – у времену и у корак са културом. Основа приземља вернакуларних објеката се мијења, зависно од детаља који се користе (јасле, ватра и огњиште).

Неки дизајн је вјечан, неки мијењају аспекте. Шта оне мијењају?

Студија случаја: јасле, огњиште, црна кухиња. Да ли постоје заједнички аспекти?

Стока и јасле: увијек исти

Све у свијету се мијења. Да ли је то истина? Ствари расту на исти начин као и природа. Неке ствари се мијењају брже, неке спорије. Природа мијења своју површину врло споро, животиње брже, а промјене код људи се јављају свакодневно. На примјер, мој дједа је био десет центиметара нижи од мене, мој отац два центиметра, а мој син је десет центиметара виши од мене. Све у 60 година.

Физичке промјене нису тако брзе, али психолошке и социолошке промјене код човјека се дешавају сваки дан. То је развој.

Животиње су стабилније, и неки обичаји и понашања изгледају као вјечна.

Слика 6. – ЈАСЛЕ СУ САМО „НАМЈЕШТАЈ“ ШТАЛЕ, А ГДЈЕ СЕ ПОСТАВЉАЈУ У ШТАЛИ ЗАВИСИ ОД ЖИВОТИЊА И ЊИХОВЕ ВИСИНЕ (Зупанџић 2010: 31).
Данас, у великим шталама, јасле су исте, осим што можда користе челик умјесто дрвета. Глад и храћење су исти као прије неколико стотина година.

Ватра, камин и огњиште: црна кухиња према модерној кући

Ватра је веома важна, посебно у развоју древног човјека. Огњиште може бити на поду, у кућишту, затворено унутар пећи, са димњаком или без њега.

Ватра и камин промијенили су систем основе куће (Јуванец 2011: 30). Тако имамо куће с отвореним огњиштем, оне са пећи; постоји црна кухиња и „чиста“ дневна соба.

Развој од куће с једном просторијом до сложене основе приземља с различитим собама, дошао је с ватром, и пошто је човјек почео да је користи (Јуванец 2011: 39).

Слика 7. – Камин на земљи; хуманије рјешење, затворени камин: пећ.

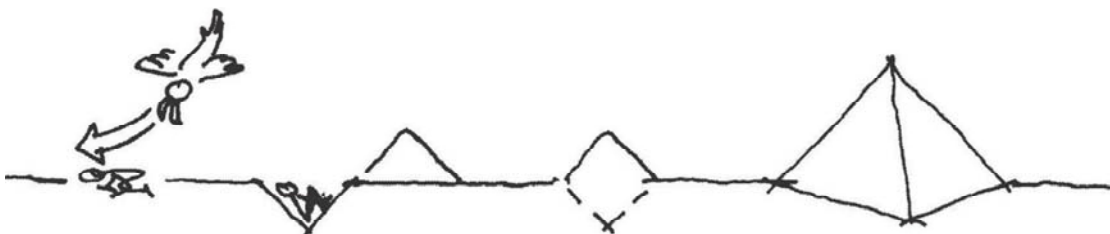
Пирамиде у Гизи и пирамида у Паризу

Пирамида, као геометријски објекат, јесте само технички израз, али људи тај појам повезују с египатским пирамидама.

Када су архитекте изградиле пирамиде у стаклу у Лувру, јавност је била узбуђена и рекла је с прекором: Лувр није у Египту!

Ово је погрешно схватање. Главне грађевине су изграђене посебно, са свим неопходним просторима за улаз у један од најпознатијих музеја на свијету, који посјете хиљаде људи сваки дан. Пирамидална стаклена конструкција само нам говори о другом, слједећем објекту у палати, намијењеном другом садржају.

Ово је била добра одлука.

Слика 8. – Мртво тијело може да буде храна за животиње. Цивилизовани људи сахрањују своје мртве. За ово је потребна рупа, али и материјал који се означава као набачај. Изграђена хумка се појавила у историји најприје као степеничеста пирамида, а затим као класична пирамида. Пирамиде у Гизи нису јединствене: такве грађевине су познате широм свијета.

Пирамида је само геометријски објекат са квадратним основом приземља, нагнутих странама и врхом.

Дјеловање

Постоји неколико врста дјеловања, система и задатака у вези са старом архитектуром.

Одржавање је први задатак: садашњи и периодични, и оба су од кључног значаја за композиције.

Реконструкција може бити дјелимична или цјеловита.

Рестаурација подразумијева продужавање активног живота архитектуре: у техникама и садржајима.

Симулација је једини начин када је онемогућено дјеловање објекта.

Улазак нових идеја у старе композиције је тежак задатак за архитекту, али од изузетног је значаја за њихово постојање.

Ново близу старог је само техничка категорија, али ми морамо остварити *ново са старом архитектуром*, при чему је ново рјешење квалитативна категорија, која може подићи културну вриједност старе архитектуре, сутра. Ово је највиши ниво професионалног рада.

Лоша архитектура захтијева одржавање све вријеме – од самог почетка. С добром архитектуром нема проблема хиљадама година (у смислу материјала као и концепције или употребе).

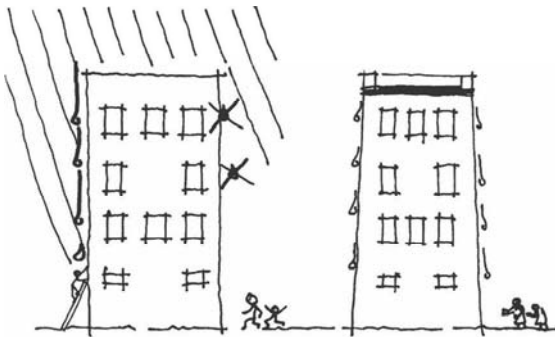
Описи студија случаја:

Шибам, Јемен земљани град

Мале земљане куће морају да буду запечаћене глином сваке године. Ово је женски посао и жене то раде ручно. Зидови су високи толико да их жене могу досегнути.

Све зграде у јеменском „Менхетну“, граду у земљи, високе су од четири до једанаест спратова. Изграђене су од земље, и овом типу зграде потребно је текуће одржавање, најмање двапут годишње. То је немогуће радити на овако високим зградама без скуких скела.

Ћерпич и земљани зидови нису у унутрашњости врло јаке конструкције: најбоље се граде косо унутра (Зупанцић 2008: 20): бар су доњи зидови дебљи од оних на врху. Највиши спрат је тераса („мафрац“), и вода се може овдје накупљати и слијевати кроз рупе на вањским, доњим зидовима.

Слика 9. – Киша обично долази само са једне стране: друга страна је сува. Вода прикупљена на тераси, равномерно се слијева доље низ све четири стране, и тако затвара мале пукотине. То одржавање је савршено.

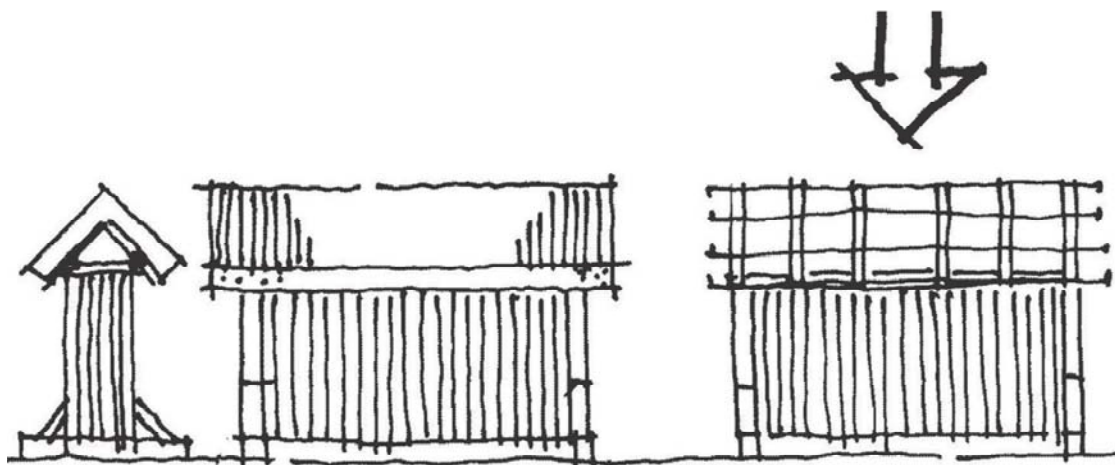
Редовно одржавање је овдје познато као „уљепшавање зидова за прољећни фестивал“. То значи да се ради сваке године. То је нека врста принуде, али функционалне. У Јемену, киша је прилично ријетка, али пада најмање двапут годишње. Довољно за потребну намјену.

Сламнати кров хангара за кукуруз у Словенији

Хангари за кукуруз, локално „корузњак“ – у Словенији, „хорео“ у Шпанији или „еспигуеирос“ у Португалу (Јуванец 2006а: 42), гдје је све наткривено сламом.

У Словенији, корузњак се састоји од дрвеног рама и вертикалних летвица. Постоји прилаз за вађење кукуруза, али нема улаза за сипање. Како то функционише?

Кров који прокишњава може да учини кукуруз неупотребљивим – он може да буде труо у средини хангара, што није видљиво споља. А недостајак сточне хране је од изузетног значаја за опстанак људи и животиња.

Слика 10. – Сваке године када кукуруз сазрије, кров мора бити отворен и, после сипања кукуруза (пуњење преко читаве површине је дефинитивно ефикасније од пуњења на једној тачки), он се обнавља. Животни вијек сламнатог крова је више од 25 година, али с текућим одржавањем. Могућа цурења се не могу видјети споља, али она оштећују конструкцију и садржаје.

Двјеста година старе реконструкције земљаних кућа у Словенији

Земљана архитектура мора имати текуће одржавање, али могу се појавити неочекивани проблеми у темељима куће и у угловима зидова; кров може постати превише тежак током времена. Неке обновљене куће имају нову вањску носиву конструкцију за кров: стубови и калкан у дрвеним планкама. Изгледа да је рестаурација била неподесна или груба. Ово је могуће, пошто је рестаурација стара двјеста и више година.

Слика 11. – Зидови нормално носе кровну конструкцију, заједно са кровним материјалом. Оригинални кровни материјал је био слама: потребна је врло лагана конструкција. Када су стигле ватросталне глинене плочице, због смањене потребе за одржавањем и веће сигурности, конструкција је морала бити јача, већа и тежа. Проблеми са земљаним зидовима су почели. Спољна, дрвена конструкција од темеља до врха чини се оправданом.

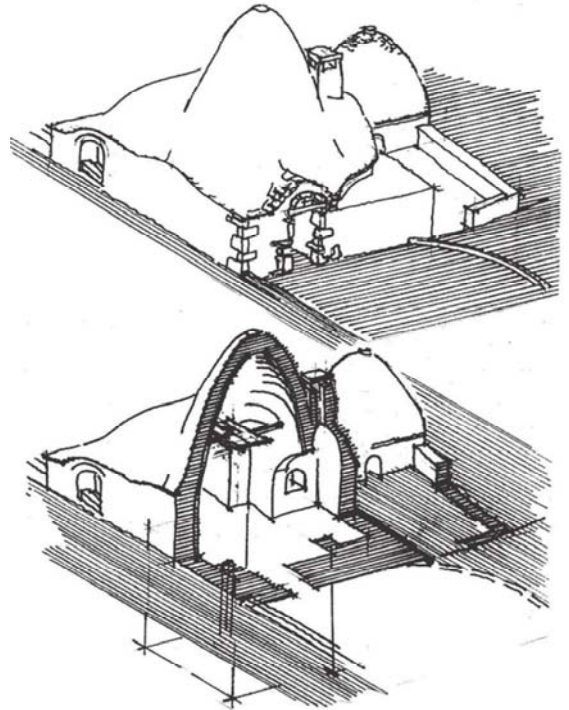
Брига за наше наслеђе није непозната у нашој историји.

Промјене у употреби (trullo, Апулија)

На југу Италије, у Апулији, постоје три града која се састоје од trullo кућа. Trullo је архитектонски принцип лажне куполе. Неке trullo куће формирају домаће огњиште: стамбена кућа, штале и помоћни објекти (pagliaia је кућа за складиштење сламе). Trullo систем значи кућа са вертикалним зидовима и корбелинг куполом. Резервоар се налази испод дневне собе и често се налази „aia“, гумно у дворишту.

Постоје три града која се састоје од trullo кућа: Alberobello, Locorotondo и Martina Franca. Промјене у глобалној економији присиљавају људе да напусте земљу, и куће су напуштене. Посљедњих десетак година људи су поче-

ли да изнајмљују куће за празнике. Напуштене trullo куће су постале туристичка атракција, с економским ефектима.

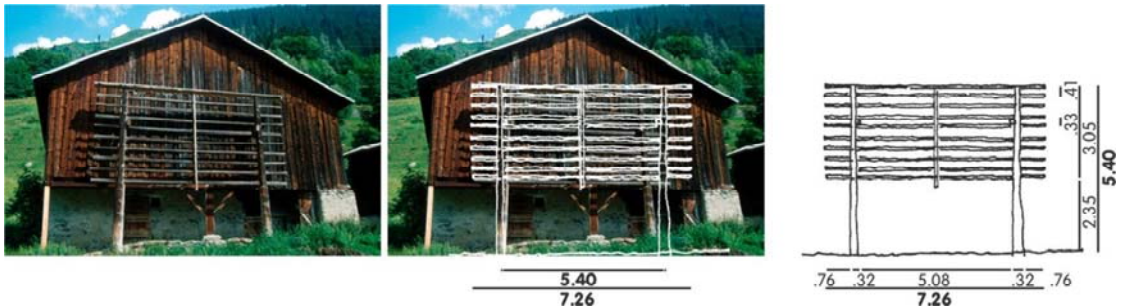
Слика 12. – Домаће огњиште се састоји од централног дневног боравка, кухиње и спаваће собе. Помоћни дио има простор за магарце, свиње и кокошке, са малим двориштем између. Кровови су корбелисани, извана се може видјети шиљак, оригинално ремек дјело мајстора градитеља.

Опстанак словеначког козолца (и крај швајцарског чишнера)

Чишнер су јасле за сушење које се користе у кантонима Graubunden и Ticino, Швајцарска. Житарице су се сушиле на чишнер летвама. Свако село је користило заједнички млин и хљеб се пекао у заједничкој рерни, само једној у селу (Јуванец 2006ц: 318). Када се технологија промијенила, чишнер је постао бескористан. Нестао је и данас је само остатак прошлих времена.

Козолец је био у истој позицији: то је био сталак за сушење житарица али, након промјене у технологији, постао је хајрак. И преживио је.

Козолци се поново користе у Словенији, и они се чак поново граде.

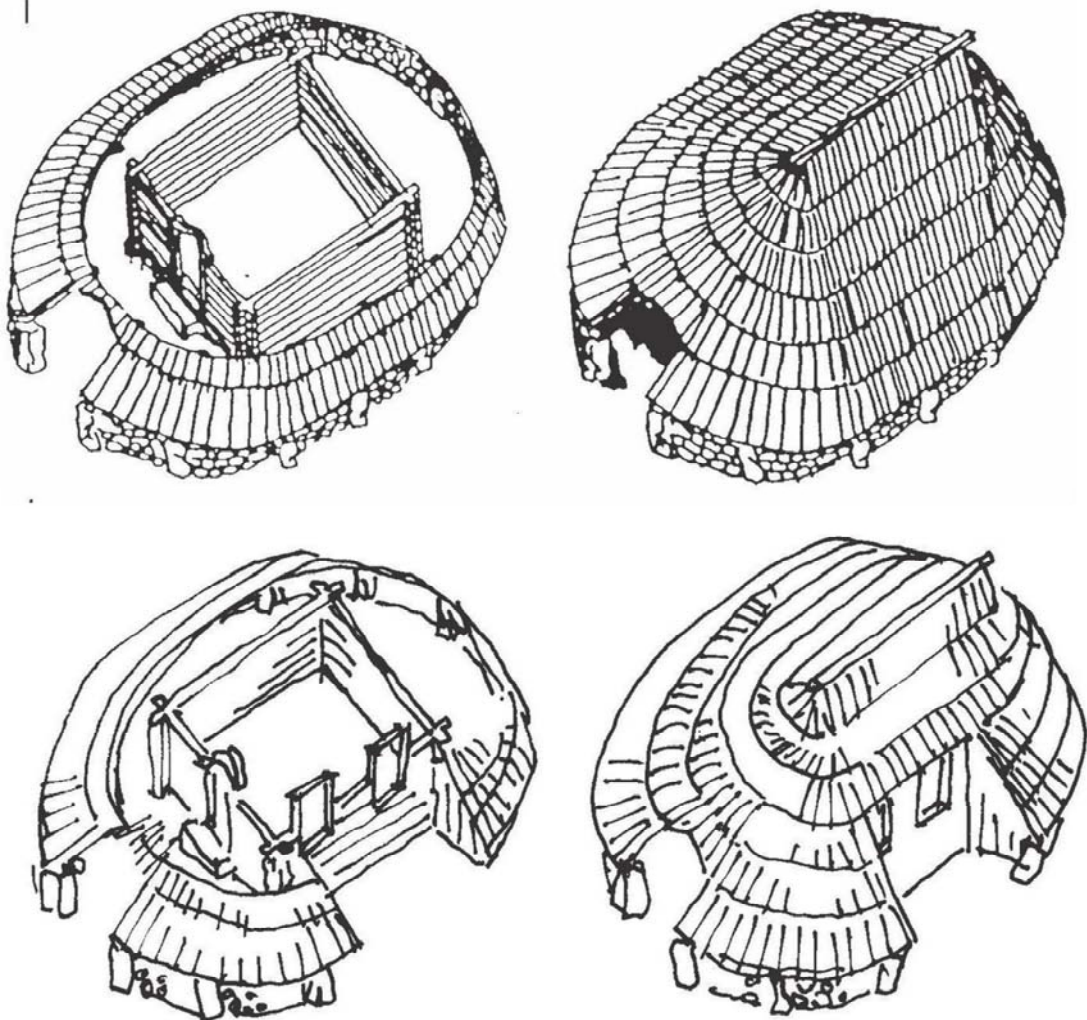

Слика 13. – Чишнер као привремена конструкција: гради се сваке године.

У Словенији се користи изрека: „здрава кмечка памет“: у овом случају то се буквално користило.

Промјене у концепту (Велика планина – Словенија)

Торови за стоку на Великој планини, на висини од 1.500 метара у Камнишким Алпама, представљају најстарији систем изграђене архитектуре. Њихова овална основа је изграђена од централног квадрата (за пастира) и два круга, која заједно граде спољни облик тора. Краве су живјеле око просторије за пастира, унутар зграде, испод крова, безбједне и чуване. Пастирска собица има отворен камин без димњака и без прозора.

Слика 14. – Основа ПРИЗЕМЉА ОРИГИНАЛНОГ ТОРА ЗА СТОКУ, КОЈИ ЈЕ АРХИТЕКТА В. КОПАЦ, ОКО 1950. ГОДИНЕ, ПРЕТВОРИО У КУЋУ ЗА ОДМОР (ВИКЕНДИЦУ).

У Другом свјетском рату, нацисти су спалили цијело село, али након рата, оно је поново саграђено. Времена су се промијенила, али: када сваки пастир има само четири до шест крава, овај посао постаје превише скуп, тако да је сваки пастир управљао са два до три тора, са највише 18 крава.

Зато је пастирима требало само неколико кућа: остале су биле слободне – за продају.

С временом, људи из градова пожељели су да живе на свјежем ваздуху, на селу. Они су имали веће захтјеве: тоалет, вода, електрична енергија, заш-

тита од пожара и грома. Педесетих година, архитекта Власто Копац заступао је идеју резања крова на једној страни и стављања димњака у кућу, тако да су куће биле спремне за коришћење као викендице. То је данас веома пријатно и аутентично одмориште и људи живе слободно, заједно са пастирима и кравима.

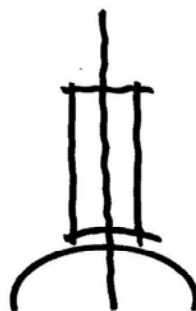
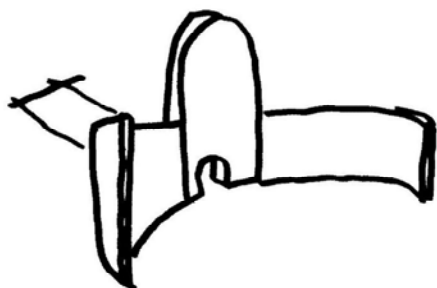
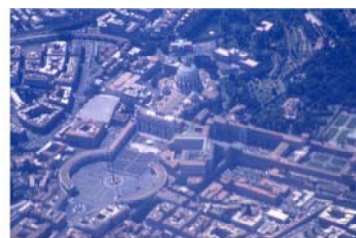
Старо и ново

Веома је битно упознати се са старим рјешењима, како упознавање тако и њихово вредновање јесте од кључног значаја, и кориштење елемената од јуче у архитектури данас: у идеји, у детаљима, у функцији.

Ново са старим, у складу и у хармонији, јесте главни циљ савременог планирања и очувања остварења у архитектури.

Ново је боље од старог, или зашто треба бити упознат са старом културом?

Понављање или логично рјешење: domus de janas на Сардинији и Микеланђелов Трг Светог Петра, Рим

Слика 15. – DOMUS DE JANAS СЕ САСТОЈИ ОД СВЕТИЊЕ МЕЂУ СВЕТИЊАМА УНУТРА И ЈАВНЕ ПОВРШИНЕ ИЗВАНА, КОЈА ЈЕ ОКРУЖЕНА КАМЕНОМ ОГРАДОМ. БАЗИЛИКА Св. ПЕТРА ЈЕ ИСТА: САМА ЦРКВА ЈЕ НАЈЗНАЧАЈНИЈА, А ВАНИ ЈЕ ТРГ ЗА ШИРУ ЈАВНОСТ. ИДЕЈА ЈЕ ИСТА, АЛИ РИМ ЈЕ ВЕЉИ ОД САРДИНИЈЕ, И СВОЈОМ АРХИТЕКТУРОМ.

Нураги култура живјела је на Сардинији од 1.700 до 400 п. н. е. (Зупанцић 2003: 5), и један од њених најзначајнијих споменика је „domus de janas“ или „диноуска гробница“. Споменик се састоји од унутрашњег и вањс-

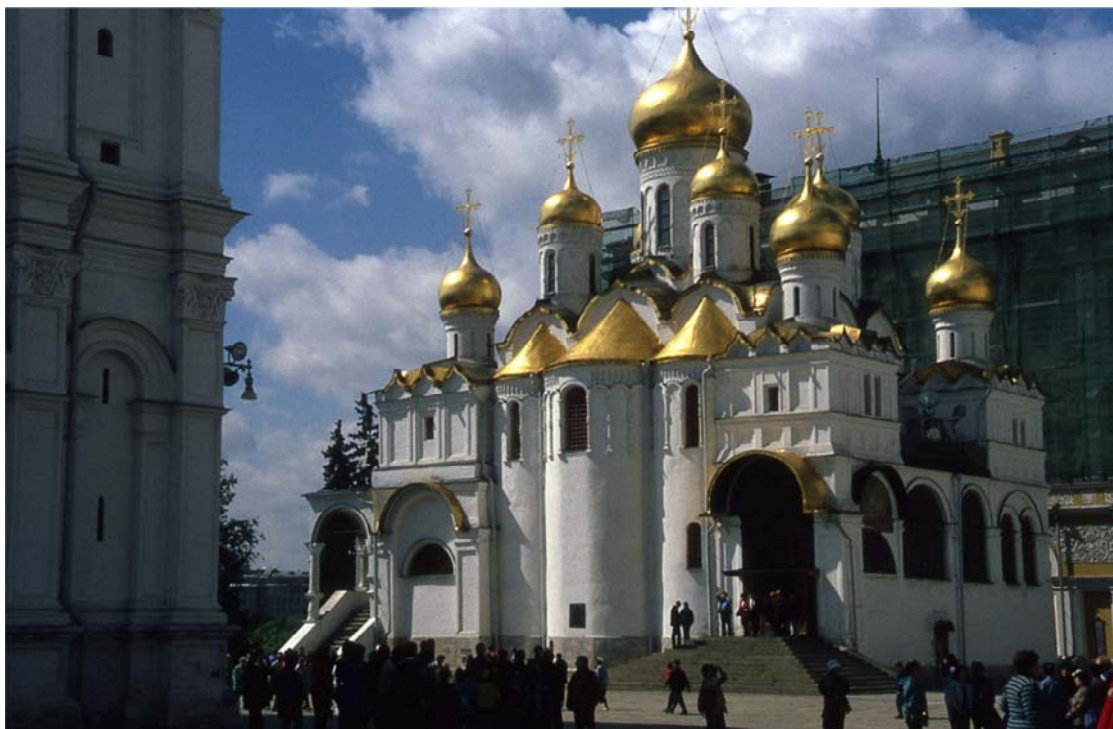
ког дијела. Унутрашња ћелија служила је као гроб, али споља се може наћи отворени простор, полузатворен. Ту су се одржавале церемоније (Зупанцић 2008: 29).

Када је Микеланђело изградио Базилику Св. Петра у Риму, Бернини је завршио свој рад с Тргом Св. Петра, испред цркве. Идеја је иста као и код три хиљаде година старије композиције на Сардинији.

То је копирање, јер не можемо замислити да Бернини није познавао Нураги културу, недалеко од Рима.

Изградња старе архитектуре или кориштење у лажно вријеме: Москва

Након 1917. у Русији је уништен велики број цркава. После 1990. године, религија је поново постала врло популарна, али више није било никаквих религиозних објеката у највећим градовима Русије.

Слика 16. – Црква у Москви, изграђена 1995. године.

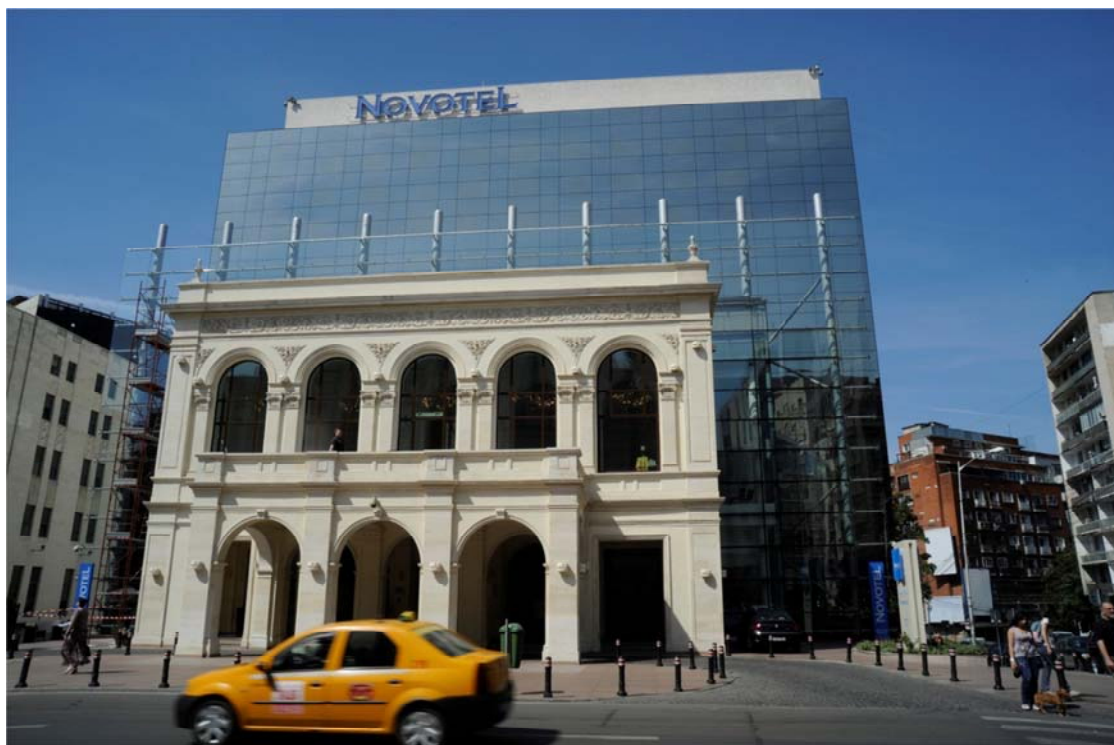
Средњовјековни начин градње припада средњем вијеку. Данас је друго вријеме, и нама је потребна друга архитектура, савремена.

Старо у новом или ново у старој архитектури? Букурешт

Послије Руске револуције, Првог и Другог свјетског рата и промјена у деведесетим годинама, неколико зграда је уништено и нестало.

Ми данас желимо да познајемо своју историју и да видимо своју архитектуру. Нова архитектура је већа и изграђена је од другачијих материјала него стара, али идеја, облик или детаљи могу бити исти. Наш однос према нашој прошлости није ствар технике него културе.

Економија је врло значајна за опстанак, а култура је значајна за живот. Добра архитектура је само одраз културе.

Слика 17. – БУКУРЕШТ НАКОН ЧАУШЕСКУА: НОВЕ ЗГРАДЕ СЕ ДИЖУ ИЗНАД МАЛИХ, КОЈЕ ОСТАЈУ – ИЗ ПРОШЛИХ ВРЕМЕНА.

Закључци

Нова архитектура, данас и сутра, могла би се побољшати уз помоћ старе културе, која се развијала хиљадама година: не у градњи и детаљима, него у сазнању, у облику и у својој култури, са јединим циљем: да се побољша и архитектура у бољем свијету (Јуванец 2009: 16).

Не постоји „најбоље рјешење: сва могу да се користе, али само једно може бити успјешно“.

Са свим модерним знањем и вјештинама, техником и технологијом – коришћење памети је још увијек потребно; јуче, данас и биће потребно сутра.

Библиографија

- Egenter, N 1992 ARCHITECTURAL ANTHROPOLOGY
Structura Mundi Lausane
- Fister, P 1979 OBNOVA IN VARSTVO ARHITEKTURNE DEDISCINE
Partizanska knjiga, Ljubljana
- Juvanec, B 2000 Six Thousands Years and More of Architecture,
UNESCO Congress Paris
- Juvanec, B 2006 a Tan lejos y tan cerca
Piedras con raíces 14/06, Caceres
- Juvanec, B 2006 b VERNACULAR ARCHITECTURE OF MALTA
Xpeditions, Universite de Leuven
- Juvanec, B 2006 c Chischner, naprava za susenje v Svici, in: LES 58/06
- Juvanec, B 2007 KOZOLEC, i2 Univerza v Ljubljani
- Juvanec, B 2008-11 ARCHITECTURE OF SLOVENIA, Vernacular Architecture
1, 2, 3, 4, i2 Univerza v Ljubljani

- Koch, W 1990 BAUSTILKUNDE, ORBIS Muenchen
 Mariani, V 1969 L'ARTE IN ROMA, Stringa Editore, Genova
 Marinko, J 1996 ANTICNA ARHITEKTURA, Druzina Ljubljana
 Mušič, M 1963 ARHITEKTURA IN ČAS, Založba Obzorja Maribor
 Oliver, P 2003 DWELLINGS, Phaiton London
 Vitruvius 1825 DE ARCHITECTURA LIBRI DECEM, reprint 1999
 Institut za gradjevinarstvo, Zagreb
 Zupancic, D 2003 SARDINIJA, ARHITEKTURA KAMNA, UL FA Ljubljana
 Zupancic et al 2008 JEWEL OF ARCHITECTURE, YEMEN, UL FA Ljubljana
 Zupancic, D 2010 Vidovici, Under Culture of Space Design
 in: AR Architecture Research 2010/1 29

Summary

Borut JUVANEC, Architect, Full professor, PhD, Head of Chair of Theory

OLD AND NEW IDEAS OF RELEVANT INTERVENTIONS IN ARCHITECTURE TODAY: THEORY

Taking care of tradition is not old fashioned, it is the highest level of culture. Brain and knowledge are needed for this. The need for care is a matter of civilization: but where and when is it needed?

The first stage of scientific work is professional judgement of the value and worth of architectural complexes: in their conception, in their social position at the time, in their political significance, in use, in technical state, in details.

Some changes in compositions are the result of development in space – over time and in step with culture.

There are several actions, systems and tasks concerning old architecture. The tasks needed are as follows: maintenance, reconstruction, restoration, simulation, with the result 'new within old', and 'new'.

The new architecture, today and tomorrow, could be improved by a drop of old culture, developed over thousands of years.

With all the modern knowledge and skills, technique and technology - use of the brain is still needed; yesterday, today and it will be needed tomorrow.